

## Sak 6/24 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport LXV til KHMs styre 7. juni 2024

I perioden fra styremøtet 22. mars 2024 til 26. mai 2024 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- Byggeprosjekt, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)
- Aktiviteter i Utstillingsprosjektets (UP) delprosjekter

### I. Byggeprosjektet, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)

#### Byggeprosjekt – status, brukerinvolvering og kostnadsutvikling

Betongarbeid med støp er ferdig i kjelleretasjen og pågår nå i underetasjen. Det arbeides med installasjon av tekniske installasjoner i kjelleretasje. Byggearbeider i nybygget følger fastlagt plan. Det er støpt pumpehus i Langviksbukta og det arbeides med ferdigstilling av sjøledninger til flomsikring og energiløsning. Arbeidet med eksisterende bygg er startet opp og det pågår en møteserie for å definere omfang før prosjektering starter i august 2024.

Prosjektet har justert sine planer mot gjennomføring av det nedskalerte prosjektet - VTM 2. Denne løsning har samme planløsning som VTM 1, men kvaliteter og funksjoner i publikumsarealer er drastisk redusert og en rekke arealer blir kun ferdigstilt som råbygg. Det betyr at arealer for laboratorier, gjenstandsbehandling og verksteder, særutstilling, opplevelseshus og kino, mottaksarealer for skoleklasser, kontorarealer for administrativt ansatte og forskere, auditorium og restaurantlokalene i VTM2 blir ferdigstilt som uinnredete arealer. I eksisterende bygg skal prosjektet kun gjennomføre nødvendige tiltak for brukstillatelse og teknisk oppgradering slik at det kan fungere sammen med nybygget, øvrig rehabilitering er tatt ut. Utomhus er kvalitetene på formidlingsarealene redusert betraktelig, både i indre gårdsrom og i parkområdet. VTM2 skal overleveres i en slik stand at anlegget umiddelbart kan tas i bruk for fullverdig museumsdrift, men de funksjonene som er tatt ut vil svekke publikumsopplevelsen og UiOs inntjeningsmulighet betydelig. Besparelsene ved kutt fra VTM1 til VTM2 er beregnet til 250 MNOK.

UiOs ambisjon er å ferdigstille tilnærmet det museum som var planlagt og kvalitetssikret før kuttprosessen i 2022. SB og UiO har utarbeidet en plan for håndtering av opsjoner (tilbakeføring av de kutt som ble gjort våren/sommeren 2022) og som er nødvendige for å oppnå ambisjonene i det opprinnelige prosjektet. KD har nå åpnet opp for at prosjektet planlegger for tilbakeføring av opsjoner. UiO har lagd en liste med 11 opsjonspakker i prioritert rekkefølge som ønskes tilbakeført, og godkjent at det arbeides videre med prising av opsjonspakke 1-7. De 11 opsjonspakkene er:

1. Laboratorier, gjenstandsbehandling og verksteder, inkl heis fra særutstilling til U1 og plan 01.
2. Auditorium
3. Skole- og undervisningsområder (Skoleområde i eksisterende bygg - juniorforskerverksted/seminarrom/matpakkerom/ garderobe, opplevelseshus og kino i nybygg)
4. Rehabilitering av vinduer i eksisterende bygg
5. Aktivitets- og serveringsområde i indre gårdsrom
6. Restaurantkjøkken
7. Tilbakeføre kvaliteter/funksjoner i nybygg



8. Rehabilitering av eksisterende bygg innvendig
9. Rehabilitering av eksisterende bygg utvendig
10. Museumspark og serveringsområde ute
11. Særutstillingsområde - utstillingsdel

KD har godkjent at SB arbeider med prising av opsjonspakke 1. De opsjoner som skal innarbeides før åpning av museet må avklares raskt. For eksisterende bygg skal prosjektomfanget defineres før sommeren 2024 for at det ikke skal påvirke fremdriften. Det som er viktigst og som haster mest for KHM å få avklart på kort sikt er gjenstandshåndteringsarealer og arealene i eksisterende bygg. For gjenstandshåndteringsarealer viser estimater at innflytting av gjenstander i de nye utstillingene vil ta ca. dobbelt så lang tid (to år istedenfor et år) hvis ikke disse arealene innredes permanent eller midlertidig. UiO forutsetter at prosjektet etablerer det som skal til av kontorlokaler for å kunne drive museet (og det vil også være krav for å få brukstillatelse), samt at den tekniske infrastrukturen i eksisterende bygg tilrettelegges så at opsjonspakkene kan tilbakeføres på en rasjonell måte.

SB har sommeren 2023 utarbeidet en hovedfremdriftsplan der revidert flytteprosess av skip og sleder er innarbeidet. Planen medtar ikke UiOs tilknyttede prosjekter, SGO-fase 3 (støttesystemer for skip og sleder), prøvedrift eller innarbeidelse av opsjoner. Fremdriftsplan med ferdigstillingsdato for museet 21.04.2027 har gjennomgått en usikkerhetsanalyse gjennomført av Atkins (Systra). UiO leide i februar 2024 inn fremdriftsplanleggere fra Marstrand AS for bistand til utarbeidelse av helhetlig milepælplan og prosessplaner for UiO/KHM. UiOs fremdriftsplanleggere har gjennom våren arbeidet tett sammen med SBs fremdriftsplanleggere for å ferdigstille en helhetlig milepælplan, inklusive å foreslå en åpningsdato for museet. Det er utarbeidet et utkast som UiO og SB sammen vil ferdigstille for presentasjon i prosjektråd 21. juni. Den helhetlige milepælplanen baserer seg på at Osebergdelen av museet ferdigstilles først så at UiO/KHM kan få tilgang til denne delen og arbeide parallelt med sine prosjekter i mens byggeprosjektet ferdigstiller resten av museumsanlegget. Den helhetlige milepælplanen skal også ta høyde for gjennomføring av opsjonspakkene. KD arbeider med å ferdigstille et revidert oppdragsbrev med definert ramme for SGO og ferdigstillingsdato.

SB gjennomfører brukermøter med UiO ved ferdigstilling av prosjektets kontrollområder ved ulike modenhetsnivå (MMI – modell modenhets indeks).

Arbeidet med en helhetlig ROS-analyse pågår med bistand fra ekstern rådgiver under ledelse av SBs prosjektledelse. SB har invitert til månedlige ROS-analyser.

Saken rundt finansiering og fremdrift i byggeprosjektet følges tett av museumsledelsen, UiO-ledelsen og VTMs prosjektledelse hos både KHM og Eiendomsavdelingen.

## Brukerutstyrsprosjekt (BUT)

I brukerutstyrsprosjektet (BUT) pågår det arbeid for å spesifisere løsninger for teknisk infrastruktur i byggeprosjektet, samt videre spesifisering av utstyr. Det arbeides tett sammen med Utstillingsprosjektet med avklaringer på montere, AV/IKT-utstyr, utstillingsbelysning og wayfinding. Detaljering av montere pågår i tett samarbeid med Utstillingsprosjektet og leverandøren Goppion, og planen er at alle produksjonstegninger for montere skal være godkjent i sommer. Arbeidet med wayfinding er under

utvikling sammen med leverandøren Cartlidge Levene, med plan om ferdigstilt designkonsept sommeren 2024. Det ble gjennomføres en leverandørkonferanse for anskaffelse av leverandør av effekt- og utstillingsbelysning i januar, og det planlegges en utlysning av konkurranse før sommerferien 2024.

#### Safeguarding of objects (SGO)

Prosjektet omfatter relokalisering av de gjenstander som kan flyttes til Økern, sikring av alle gjenstander som blir på VSH under bygging, digital dokumentasjon av gjenstander, flytting av skip, sleder og vogn inn i nytt bygg, samt etablering av nye støttesystemer. Prosjektet er delt i to, men KHM har det overordnede ansvaret for samlingens sikkerhet i begge prosjektdelene. Statsbygg har gjennomføringsansvar for sikring av skip, sleder og vogn (SGO-SB), mens KHM har gjennomføringsansvar for resterende gjenstander på Bygdøy (SGO-KHM).

SGO-SB: Sikring av skip og sleder under byggefasen (fase 1) er ferdigstilt. KHM bidrar med planlegging og prosjektering av videre framdrift i SGO-SB, flytting inn i nytt bygg og nye støttesystemer. SGO-SB har revidert planene for flytting av skip og sleder (fase 2) og dette er innarbeidet i hovedframdriftsplanen. Ferdigstilling av plan for arbeid med etablering av nye støttesystemer (fase 3) gjenstår. KHM har stilt som krav at fase 3 skal være ferdig utredet og prosjektert før skipene flyttes. Kostnadsutviklingen i SGO-SB er meget bekymringsfull. SB mener nå at man har kontroll på både kostnader og framdrift, og har bedt om at deler av usikkerhetsavsetningen utløses for å dekke overskridelsene. Det er forventet at revidert oppdragsbrev vil ivareta dette. KD følger opp SB rundt kostnadsutviklingen og mulige tiltak for å ta ned kostnadene og/eller usikkerheten.

SGO-KHM: Delprosjektet relokalisering av fjerdefløy er avsluttet. Arbeidet med å revidere og dokumentere fortsetter i magasin på Økern.

## **II. Arbeid i Utstillingsprosjektets (UP) delprosjekter**

Det er inngått kontrakter med de viktigste hovedleverandørene for realisering av utstillinger og publikumsopplevelser; 1/ Permanente utstillinger (KHM) - Ralph Appelbaum Associates (RAA) og Tamschick Media+ Space (TMS), 2/ Montere (SB/BUT) - Goppion S.p.A og 3/ Formidlingstilbud for barn og unge «Den store vikingreisen» (KHM) – Kiss the Frog (KtF). Disse leverandørene deltar (sammen med sine respektive underleverandører) gjennom hele prosjektperioden og helt frem til åpning av nytt museum.

Leverandører samarbeider tett i design og detaljeringsarbeidet, og arbeidet koordineres opp mot BUT og byggeprosjektet. UiOs IT-avdeling er koblet tett på UP, BUT og leverandører for å ivareta UiOs krav til tekniske løsninger i utviklingen. Det pågår et utredningsarbeid der UP og UiOs IT-avdeling beskriver løsning og omfang av et CMS (Content Management System) til museet, samt kostnader for utvikling av dette. Både byggeprosjekt, brukerutstørsprosjekt og utstillingsprosjekt er nå inne i en fase der tekniske løsninger skal realiseres og behovet for ressurser fra UiOs IT-avdeling er større fra nå og fremover for spesifisering og oppfølging av anskaffelser, installasjon og idriftsetting av systemer. Det er meldt om behov for flere IT-ressurser, men finansiering av dette er ikke avklart.

UP arbeider også med strukturering av gjenstandsdata i en designdatabase (dette skal senere overføres til museets CMS), konserveringsklargjøring, foto og 3D-skanning av gjenstander. Det arbeides frem mot sommeren/høsten også med å detaljere hvilke gjenstander som skal stilles ut i hvilken monter, og det planlegges for hvordan gjenstander skal monteres med støtter/oppheng.

På bakgrunn av forsinket fremdrift i byggeprosjekter er UPs budsjetter og overordnet fremdriftsplan revidert. Det er fortsatt ikke satt noe dato for åpning av museet, men UPs budsjetter og fremdrift er nå tilpasset åpning av nytt museum sommeren 2027 (tidligere planer var tilpasset åpning sommer 2026). UP vil gjennomgå fremdriftsplaner mer i detalj når den helhetlige milepælplanen for totalprosjektet (inklusive UiOs tilknyttede prosjekter) foreligger.

Den lave kronekursen og økt inflasjon påvirker i stor grad UP som følge av at en stor del av prosjektets innkjøp skjer internasjonalt. UP tar enn så lenge høyde for å håndtere merkostnader som følge av valutasvingninger innenfor prosjektets ramme og planlegger for at UP gjennomføres med samme kostander til innkjøp til tross for en lengre gjennomføringsperiode. Forlenget prosjektperiode vil dog medføre økte personalkostnader, som i revidert budsjett er estimert å øke med 28 mill. kr.

Det er utarbeidet en overordnet plan for hvordan UiO kan arbeide for å finne ekstern finansiering til noen av de funksjonene som er kuttet ut i VTM2. UiO har identifisert fire opsjonspakker for ekstern finansiering.

- Auditorium (i eksisterende bygg)
- Skole- og undervisningsområder (opplevelsesrom – kutt #102, skoleområde i eksisterende bygg - juniorforskerverksted/seminarrom/matpakkerom/garderobe, samt kino – kutt #145)
- Aktivitets- og serveringsområde (indre gårdsrom – kutt #151)
- Særutstillingsområde (kutt #35)

Det planlegges ansettelse av en prosjektmedarbeider som skal bidra inn i arbeidet med å koordinere alle produksjoner i permanente utstillinger og tiltaket mot barn og unge «Den store vikingreisen» som vil komme i gang senere i 2024, og en koordinator for utarbeidelse av publikasjoner til salg i museumsbutikken.

Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedaktivitetene i Utstillingsprosjektets delprosjekter.

## Permanente utstillinger

Dette delprosjekt arbeider med de permanente utstillingene, særutstillinger, kino og digital besøksguide. Det har siden våren 2023 vært arbeidet med detaljert design av alle utstillingsområder, sammen med hovedleverandør RAA og TMS. Leveranser fra denne fasen ble avsluttet og godkjent tidlig i mai 2024 og det er gjort avrop på fasen teknisk design, som pågår ut 2024. Arbeid med digitale besøksguider avventer til arbeid med de permanente utstillingene har kommet litt lengre, og arbeid med kino og særutstillinger avventer avklaring rundt finansiering.

## Andre formidlings- og aktivitetstilbud

Hovedtilbudet for barn og unge – «Den store vikingreisen» er den største leveransen fra dette delprosjekt. Preliminær design ble ferdigstilt og godkjent i februar og det er gjort avrop på detaljert design, som pågår frem til sommeren. Delprosjektet vil senere også arbeide med tilbud for skoleklasser, og andre formidlings- og aktivitetstilbud. Delprosjektlederen for dette delprosjekt slutter i juli, så denne delen av prosjektet vil omorganiseres etter sommeren.

## Gjenstandsklargjøring og dokumentasjon

Delprosjektet skal ivareta VTMs arbeid med klargjøring av gjenstander til utstillingene på VTM. Dette omfatter både konserveringsarbeid og dokumentasjon (foto, 3D-skann, fotogrammetri). Dokumentasjonen skal ivareta behov knyttet til utstillingsdesign, formidling/markedsføring samt KHM/samlingsforvaltningsbehov (sikkerhet og dokumentasjon, grenseoppgang til SGO-KHM). Hovedleveranser i gjennomføringsfasen er revisjon, gjenstandskonservering, dokumentasjon og gjenstandsmontering. Det arbeides nå med en plan om å utstille ca. 5400 (av dette er ca. 2700 mynter) gjenstander som nå dokumenteres og klargjøres for montering i montere i det nye museet.

## Kommunikasjon og kommersielle tilbud

Delprosjektet samarbeider med Filmkonsulentene AS med produksjon av promofilm for publikumsopplevelsene i VTM. Planlagt ferdigstilling juni 2024. Det er utviklet en konseptuell plattform for VTMs digitale kunnskapsunivers, som nå videreutvikles til et konsept sammen med deltagere fra andre delprosjekter. Det pågår løpende arbeid med kommunikasjon og informasjon om prosjektet. Delprosjektet leder arbeidet med «wayfinding» og det arbeides også med produktutvikling og oppdatering av prosjektets nettside. Det er inngått en avtale med det Londonbaserte kommunikasjonsbyrået Flint Culture for utvikling av det nye museets markeds- og kommunikasjonsstrategi. Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen i overordnet arbeide med:

- Kommunikasjon og informasjon (internt og eksternt)
- Markedsføring
- Planer for arrangementer og kommersielle satsninger
- Planer for billettsalg
- Planer for museumsbutikk / produktutvikling
- Planer for Kafé & Restaurant

## Forskningssenter og laboratorier

Delprosjektet har ferdigstilt en rapport for arbeidet med Laboratorier og CT-skannerrom med oversikt over ønsket og nødvendig aktivitet i arealene. Disse arealene er pt. ikke en del av prosjektet og opsjoner må finansieres før det arbeides videre med dette. Prosjektbeskrivelse for delprosjektets gjennomføringsfase er ferdigstilt i februar og innrammer delprosjektet ift samarbeid og grenseflater mot FP S2030 Faglig program for vikingtidforskning ved KHM som operasjonaliseres i samme periode, samt resten av utstillingsprosjektet.

## Etablering av driftsorganisasjon

Arbeidet med overordnet driftsmodell fra UiO/EA er forsinket, men nærmer seg en ferdigstillelse. Det er gjennomført en rekke workshops med KHM som nå oppsummeres i en rapport som presenteres for UiOs styringsgruppe i juni. UP arbeider parallelt med å planlegge driften med at de overordnede rammene legges. Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen overordnet arbeide med:

- Driftskonsept for utstillinger, formidling, og arrangementsvirksomhet
- Driftskonsept for serveringsvirksomhet
- Driftskonsept for butikkvirksomhet
- Forretningsmodell for B2B kunder
- Prisstrategi for entré/billetter
- Utarbeidelse av bemanningsplan og etablering av driftsorganisasjon
- Utrede og avklare behov for finansiering av driften
- Formalisering av samarbeid med partnere og leverandører, herunder driftsavtaler, kommersielle partnere og andre samarbeids- og eventuelle leieavtaler.

### **III. VTM-prosjektets møter/reiser mars 2024 – juni 2024.**

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden:

- To (2) møter i *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).
- To (2) møter i *UiOs styrings- og koordineringsgruppe for VTM-prosjektet*.
- Tre (3) møter i *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO/EA og KHM for VTM-prosjektet).
- Workshop i Berlin hos Ralph Appelbaum Associates 13-14. mai med deltagelse fra delprosjektleder, innholdskordinator, IT-ressurs og utstillingstekniker.
- Workshop hos Goppion i Milano 15-16. mai vedr. utvikling av montere, med deltagelse fra konservator, utstillingstekniker og prosjektleder.

Det er løpende virksomhet i KHMs egen prosjektorganisasjon; koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

Det har i perioden ikke vært holdt møter i *KHMs styringsgruppe for VTM-prosjektet*.

GJO, 27.05.24